แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

Guidelines Development the Participatory Student Support System Operations of Educational Institutions under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Office Area 2

ขวัญใจ สอนผล
Kwanjai Sornphol
บุญล้อม ด้วงวิเศษ
Boonlom Duangwiset
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Kamphaeng Phet Rajabhat University
E-mail: kwanjai1933@gmail.com

Received: 12 April 2026; Revised: 29 April 2026; Accepted: 22 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา เปรียบเทียบและหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 306 คน ผู้ให้ข้อมูลในการหาแนวทางเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แจกแจงความถี่ จัดลำดับ การทดสอบค่าทีแบบอิสระ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาข้อที่มีค่าร้อยละมากที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน (การไว้วางใจกัน) ผู้บริหารมอบหมายให้ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้นักเรียนคลายความกังวล 2) การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทาง

พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน (การไว้วางใจกัน) ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูแนะแนว หรือผู้รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีความรู้ ความเข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ชี้แจงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียน และผู้ปกครองเกิดความเข้าใจเห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ในการส่งต่อนักเรียน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research aimed to study the current conditions and problems, compare, and determine guidelines for developing collaborative student care and support system operations in schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 306 school administrators and teachers. The informants for determining the development guidelines were 17 experts. The research instruments used for data collection were questionnaires and interview forms. Data were analyzed using a statistical software package to determine the mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), frequency (f), and ranking. Additionally, t-test Independent, F-test (One-way ANOVA), and content analysis were employed.

The research results revealed that: 1) Regarding the conditions and problems of collaborative student care and support system operations in schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 2, the overall operation was at a high level. The problem with the highest percentage was the aspect of student referral (mutual trust); administrators assigned teachers to explain the necessity of referral to students to alleviate their anxiety. 2) The comparison of the conditions of collaborative student care and support system operations, classified by work experience and school size, showed statistically significant differences both overall and in individual aspects at the .05 level. 3) Regarding the guidelines for developing collaborative student care and support system operations, it was found that for student referral (mutual trust), administrators should assign guidance teachers or those responsible for the student care and support system project who possessed thorough knowledge and understanding to clarify the necessity of referral. This was intended to ensure that students and parents understood and recognized the importance and benefits of the referral process.

Keywords: Development Guidelines, Student Care and Support System, Participation

บทนำ

ในสภาวการณ์ปัจจุบันที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและมีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชากร (World Bank, 2023) การพัฒนาอย่างรวดเร็วของโลกโซเชียลมีเดียทำให้การส่งผ่านข้อมูลทำได้โดยง่ายโดยเฉพาะภาพความรุนแรงและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ที่มักมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อยากรู้ อยากลอง และอาจนำไปสู่การบ่มเพาะระบบความคิดที่ไม่ปกติ การเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรง กระทั่งนำไปสู่แนวโน้มการก่ออาชญากรรมมากขึ้น เช่น การกราดยิงฝูงชน การทำร้ายบุคคลอื่นด้วยอาวุธอย่างโหดร้าย หลายกรณีนำไปสู่ความสูญเสียที่กระทบสังคมในวงกว้าง อีกทั้งยังพบว่า เด็กและเยาวชนใช้อาวุธก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การที่อาชญากรรมของเด็กและเยาวชนมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยโดยอาจแบ่งปัจจัยออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้ 1. ปัญหาความเปราะบางของสถาบันครอบครัว 2. ปัญหาสังคมเพื่อนที่ไม่ดี 3. ปัญหาในชุมชนที่อยู่อาศัย 4. ปัญหาการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย และ 5. ปัญหาทางจิตเวช หรือการใช้ยาเสพติด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาประชากรให้มีองค์ความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นภารกิจเร่งด่วนการยกระดับคุณภาพสังคมผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยระบบการศึกษาถือเป็นกระบวนการหลักในการเสริมสร้างทักษะแห่งอนาคตที่จำเป็นทั้งในด้านความรู้ และทักษะทางสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถพึ่งพาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างยั่งยืน (World Economic Forum, 2023) ดังนั้น คุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นดัชนีชี้วัดสำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในระยะยาว (Schultz, 1961 ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) โดยมีหลักการสำคัญที่ถือว่า "ผู้เรียนสำคัญที่สุด" บนความเชื่อมั่นว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, 2542) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในลักษณะองค์รวม ทั้งในมิติทางด้านร่างกาย สติปัญญา ทักษะทางสังคม และคุณธรรมจริยธรรม ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาระบบดังกล่าว เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นทุกสถานศึกษาในฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และการ

ร่วมแก้ไขวิกฤตการณ์ทางสังคม จึงมีความจำเป็นต้องนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสภาพการณ์ของแต่ละสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสถานศึกษา ที่ยังพบปัญหาสำคัญคือ ปัจจุบันสถานศึกษายังเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดการบูรณาการข้อมูลที่เป็นระบบ การประสานงานระหว่างภาคีเครือข่ายที่ไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่ทำให้ปัญหาของนักเรียนมีความซับซ้อนมากขึ้น การอยู่ในสภาพแวดล้อมในพื้นที่อาจมีปัจจัยเสี่ยงสูง เช่น ปัญหายาเสพติดในชุมชน, ครอบครัวเปราะบาง (นักเรียนอยู่กับปู่ย่าตายาย), หรือภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเชิงรุกยังไม่ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบด้วยกลไกการมีส่วนร่วม อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนในระยะยาว (พิชชาภัทณ์ คนสมบูรณ์, 2562) ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่สังคมคาดหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่มุ่งเน้นทั้งการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (นัฏพันธ์ ดิศเจริญ, 2565)

สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานระดับปฏิบัติจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการสู่การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน (Cohen & Uphoff, 1977 อ้างถึงใน ชัยอานนท์ แก้วเงิน, 2563) ทั้งนี้ รายงานผลการดำเนินงานปี 2565-2567 ของสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ระบุว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน

จากสภาพการณ์และประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา แนวทางการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาเชิงประจักษ์ นำไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารงานสำหรับผู้บริหารและครู ในการวางแผนและยกระดับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และ

ขนาดของโรงเรียน

3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต

ผู้วิจัยขอนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ตามประเด็นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 145 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,370 คน รวมทั้งสิ้น 1,515 คน จาก 145 โรงเรียน (ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 255 คน รวมทั้งสิ้น 306 คน จากโรงเรียน 29 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, อ้างถึงใน ยุภาดี ปณะราช, 2564) จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวนโรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		รวม
		ประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)	ประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)	
ขนาดเล็ก	17	87	17	445	90	107
ขนาดกลาง	11	57	11	861	174	185
ขนาดใหญ่	1	1	1	64	13	14
รวม	**29**	**145**	**29**	**1,370**	**277**	**306**

แหล่งข้อมูล : แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาสังกัดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยเป็นแบบกำหนดข้อคำตอบให้เลือก (Multiple Response) ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยใช้กรอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามให้ตามกรอบเกี่ยวกับกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสมบูรณ์

5) นำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

6) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.980

7) นำแบบสอบถามที่ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2) ผู้วิจัยประสานกับผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อส่งลิงค์แบบสอบถามในรูปแบบ Google form ได้ทำแบบสอบถามดังกล่าว

3) ติดตามเก็บแบบสอบถามและได้รับการตอบรับกลับมา 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูล สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดโรงเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3) แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) และจัดลำดับ

4) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ t-test Independent และ F-test: One Way Anova กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe´ Method)

5) วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดอันดับความสำคัญของประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมากำหนดเป็นเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลด้านแนวทางพัฒนาตามกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ผู้วิจัยขอนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านครูผู้แลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม จำนวน 17 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ โดยการนำผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติที่ปฏิบัติน้อยและปัญหาการดำเนินงานที่มีค่าร้อยละสูงมาเป็นตัวกำหนดกรอบแนวคิด ครอบคลุมแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

2) ร่างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเนื้อหา โดยนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถามโดยนำสภาพที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระดับการปฏิบัติในต่ำที่สุด 1 ลำดับและนำปัญหาที่มีค่าร้อยละ (%) มากที่สุด 1 ลำดับ มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

3) นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อที่อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาพิจารณาความถูกต้อง

4) นำมาแบบสัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อดำเนินการในลำดับต่อไป

5) ตรวจสอบเครื่องมือให้สมบูรณ์และจัดพิมพ์เครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปใช้รวมรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล จำนวน 17 ท่าน โดยใช้

วิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขอหนังสือนำจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และสัมภาษณ์ผ่านทางออนไลน์

2) ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ โดยนัดหมาย วัน เวลา และส่งแบบสัมภาษณ์ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวคำถามและเตรียมการตอบ

3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ และบันทึกข้อมูลตามที่ต้องการด้วยตัวเอง

4) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเรียบเรียงเขียนรายงานในลำดับถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ (f) และจัดลำดับ แล้วนำเสนอผลในรูปตาราง เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.41	0.39	มาก
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.39	0.45	มาก
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.27	0.47	มาก
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.33	0.50	มาก
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.30	0.38	มาก
	รวมเฉลี่ย	**4.34**	**0.44**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.41, S.D.=0.39) รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39, S.D.=0.45) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27, S.D.=0.47) ตามลำดับ

2. ผลของปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

ด้านการส่งต่อนักเรียน การไว้วางใจกัน พบว่า ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานที่มีค่าร้อยละมากที่สุด คือ ผู้บริหารมอบหมายให้ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้นักเรียนคลายความกังวล (f=104, 33.99%)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ข้อที่	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี (n=177)		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (n=129)		t	Sig
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.35	0.45	4.50	0.26	-3.65	0.00*
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.25	0.51	4.58	0.24	-7.40	0.00*
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.21	0.53	4.45	0.35	-4.48	0.00*
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.17	0.54	4.56	0.31	-7.68	0.00*
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.22	0.42	4.41	0.29	-4.80	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่าการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตาม

ประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบ มีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ		SS	df	MS	F	Sig.
1	ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.94	2	0.05	0.31	0.73
		ภายในกลุ่ม	45.34	303	0.15		
		รวม	45.44	305			
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.98	2	0.49	2.48	0.09
		ภายในกลุ่ม	59.83	303	0.20		
		รวม	67.09	305			
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.91	2	.95	4.43	0.01*
		ภายในกลุ่ม	65.19	303	.21		
		รวม	67.09	305			
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	9.55	2	4.77	21.83	0.00*
		ภายในกลุ่ม	66.26	303	.22		
		รวม	75.81	305			
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.57	2	.78	5.44	0.01*
		ภายในกลุ่ม	43.64	303	.14		
		รวม	45.20	305			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหา และการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

ด้านการส่งต่อนักเรียน (การไว้วางใจกัน) พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและมอบหมายให้ครูแนะแนวหรือผู้รับผิดชอบโครงการที่มีความเชี่ยวชาญดำเนินการสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและนักเรียนถึงความสำคัญและประโยชน์ของการส่งต่ออย่างเป็นระบบ โดยเน้นการสื่อสารเชิงบวกและการรักษาความลับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ (Trust) ซึ่งจะส่งผลให้การส่งต่อนักเรียนเพื่อรับการช่วยเหลือในระดับที่สูงขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้ขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน โดยอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะ "เก่ง ดี มีสุข" อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งเน้นการหล่อหลอมให้ประชากรทุกช่วงวัยเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีทักษะ (เก่ง) คุณธรรม (ดี) และสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในสังคม (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560)

2. ผลของปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ ด้านการส่งต่อนักเรียน (การไว้วางใจกัน) พบว่า ปัญหาสำคัญคือ การชี้แจงให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เนื่องจากโรงเรียนยังขาดการสื่อสารเชิงรุก ประกอบกับบริบทครอบครัวที่นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุ หรือผู้ปกครองมีภาระงานมากจนไม่มีเวลารับฟังข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาคิณี อภิชัย (2558) ที่พบว่าด้านการส่งต่อและการคัดกรองเป็นด้านที่มีปัญหาเฉลี่ยสูงที่สุด

3. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ 3.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์สูงมีแนวโน้มในการสั่งสมองค์ความรู้ ทักษะ และผ่านการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สีวลี ยืนยาว (2565) 3.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข และส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่แตกต่างกันย่อมส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชล นาคทิพย์วรรณ (2565) ศึกษาวิจัย เรื่องการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ ระบาดของเชื้อโคโรน่าไวรัส 2019 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ ระบาดของเชื้อโคโรน่าไวรัส 2019

จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ ของโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจในกระบวนการส่งต่อนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้ครูแนะแนวหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นผู้ดำเนินการชี้แจงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ ไพบูลย์ เด่นสว่าง (2564) ที่เสนอว่าการส่งต่อภายนอกเป็นประเด็นวิกฤตที่ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งองค์กรชุมชนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

สรุป

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า มีสภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาข้อที่มีค่าร้อยละมากที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน (การไว้วางใจกัน) ผู้บริหารมอบหมายให้ครูชี้แจงให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อเพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนคลายความกังวล

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน (การไว้วางใจกัน) ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูแนะแนว ผู้รับผิดชอบ โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีความรู้ ความเข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ชี้แจงความ จำเป็นในการส่งต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียน และผู้ปกครองเกิดความเข้าใจเห็นถึงความสำคัญ และ ประโยชน์ในการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การกำหนดนโยบายและมาตรฐานการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายที่เน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมเป็นวาระสำคัญของเขตพื้นที่การศึกษา โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาควรมีการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน นำแนวทางพัฒนาที่ได้จากผลการวิจัยมากำหนดเป็นมาตรฐาน คู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ที่มีขั้นตอนปฏิบัติชัดเจนสำหรับทุกโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

1.2 สถานศึกษาทุกแห่งควรมีการกำหนดนโยบายให้มีคำสั่งจัดตั้งคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีโครงสร้างชัดเจน โดยมีผู้บริหารเป็นประธาน และประกอบด้วย ครูที่ปรึกษาทุกคน ตัวแทนครูแนะแนว ครูที่รับผิดชอบงานนี้ ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน โดยออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดให้มีการประชุมของทีมสหวิชาชีพภายในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอตามวาระที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์ปัญหานักเรียนที่มีความเสี่ยงสูงและวางแผนช่วยเหลือร่วมกัน มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อบันทึกข้อมูลการคัดกรอง การเยี่ยมบ้าน ประวัติการช่วยเหลือ และการติดตามนักเรียน ร่วมกัน ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารควรจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูที่ปรึกษาทุกคน เพื่อพัฒนาทักษะในการคัดกรองปัญหา การรับฟังอย่างเข้าอกเข้าใจ และการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แก่นักเรียนที่มีปัญหาในระดับไม่ซับซ้อน ก่อนส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จัดให้มีการอบรมครูให้สามารถใช้เครื่องมือการคัดกรอง การบันทึกข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ เพื่อให้การช่วยเหลือตรงตามความต้องการของนักเรียนแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลหรือระบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศอัจฉริยะ (Smart Data) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลการคัดกรองนักเรียน

2.3 ควรศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแบบบูรณาการ (Integrated Networking) ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน (บวร)

2.4 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในยุคดิจิทัลแบบมีส่วนร่วม

2.5 ควรศึกษาและพัฒนาโมเดลเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ (Trust Building) ในกระบวนการส่งต่อนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

ชัยอานนท์ แก้วเงิน. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

นัฏพันธ์ ดิศเจริญ. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วารสารศิลปะการจัดการ. 6(2). 701-717.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา. ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 4-11.

พิชชาภัทณ์ คนสมบูรณ์. (2562). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประจำปี 2562. เพชรบูรณ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.

ไพบูลย์ เด่นสว่าง. (2564). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ยุภาดี ปณะราช. (2564). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายชล นาคทิพย์วรรณ. (2566). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษา และการวิจัย. 7(1), 166.

สีวลี ยืนยาว. (2565). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สพม.กรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ. 9(3), 421.

สุภาคิณี อภิชัย. (2558). แนวทางการดำเนินงานคุณภาพตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนปายวิทยาคาร จังหวัดแม่ฮ่องสอน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี 2565-2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2.

_____. (2565). รายงานผลการดำเนินงานปี 2565-2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสที่สี่ และภาพรวมปี 2566. เรียกใช้เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2569. จาก https://www.mhesi. go.th/images/THANWARAT.

Cohen, J.M. and Uphaff, N.T. (1977). Rural development participation: Concept and Measures for project design implementation and evaluation. New York: Rural Development committee center for International Studies. Cornell University.

Schultz, T. W. (1961). Investment in Human Capital. The American Economic Review. 51(1), 1-17.

World Bank. (2023). World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies. World Bank. Accessed 8 February 2026. Available form: https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1941-4

World Economic Forum. (2023). The Future of Jobs Report 2023. Geneva: World Economic Forum.